
Behovsvurdering for konsekvensutredning

*i forbindelse med søknad om etablering av
matfiskanlegget Vågsholmen*

ÅKERBLÅ

Oppdragsgiver

Nekton Havbruk AS

Rapportdato

07.04.2020

Rapport nr.

101358-01-000

Sammendrag

På oppdrag fra Nekton Havbruk AS har Åkerblå AS gjennomført en vurdering av om tiltaket kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn.

Tiltaket ligger i landskapsvernområde, men vil ikke gjøre inngrep på landareal. Bolter og ankerpunkt på fortøyninger vil festes under 6 meters dyp. Tiltaket ligger også i gyteområdet for torsk, og som et ledd i søknadsprosessen er Åkerblå engasjert til å gjennomføre gytefeltsundersøkelse i tiltaksområdet. I mars 2020 ble det hentet prøver fra området, samt referansestasjon, og endelig rapport er ikke ferdigstilt enda. Det er per dags dato lite forskning på effekten av oppdrettsanlegg i gyteområder, men Havforskningsinstituttet har en pågående studie i Smøla og Aura kommune. De har innenhet data over 4 år for å kartlegge eventuell effekt fra oppdrettsanlegg på torsk, og har så langt ikke kunne konkludere hvorvidt oppdrettsanlegg har en effekt på gyteadfærd og oppvekstområder for torsk i disse områdene (Meeren, 2019).

Tiltaket er ellers ikke i store konflikter med andre interesser eller til skade for miljøet. Etter vår vurdering er det ikke nødvendig med en konsekvensutredning. Eventuell utslipp vil følges opp i henhold til gjeldende regelverk.

Oppdragsgiver	
Selskap	Nekton Havbruk AS
Kontaktperson	Roger Osen
Sted	Smøla kommune, Møre og Romsdal
Oppdragsansvarlig	
Selskap	Åkerblå AS, Nordfrøyveien 413, 7260 Sistranda Organisasjonsnummer 916 763 816
Forfatter	Embla O. Østebrøt
Godkjent av	Arild Kjerstad
Distribusjon	<i>Denne rapporten kan kun gjengis i sin helhet. Gjengivelse av deler av rapporten kan kun skje etter skriftlig tillatelse fra Åkerblå AS. I slike tilfeller skal kilde oppgis.</i>

Innhold

Sammendrag	II
1. Innledning.....	1
2. Beskrivelse av tiltaket.....	3
a) Størrelse, planområde og utforming.....	3
b) Bruk av naturressurser	6
c) Avfallsproduksjon og utslipp	6
d) Risiko ulykker og/eller katastrofer	7
3. Mulig påvirkning eller konflikter med omgivelsene (§10)	9
a) Verneområder	9
b) Arter, naturtyper og landskap	10
c) Planbestemmelser	12
d) Omdisponering av arealer	12
e) Økt belastning	12
f) Helsekonsekvenser	13
g) Vesentlig forurensning eller klimagassutslipp	13
h) Naturfare	13
4. Konklusjon.....	13
5. Kilder	14

1. Innledning

Nekton Havbruk AS søker om å etablere et oppdrettsanlegg «Vågsholmen» i Smøla kommune, Møre og Romsdal. I den forbindelse krever Møre og Romsdal fylkeskommune at tiltaket skal vurderes om det omfatter § 6, § 7 eller § 8 i KU forskriften, jf § 4, annet ledd.

Forskrift om konsekvensutredninger (KU) § 4, annet ledd – sier: «*Forslagsstilleren skal vurdere om planen eller tiltaket omfattes av § 6, § 7 eller § 8.*» (Lovdata 2019). Forslagsstilleren er i dette tilfellet Nekton Havbruk AS, som fremmer forslag om tiltak og hvor tiltaket er i dette tilfellet etablering av oppdrettsanlegget Vågsholmen.

§ 6 i KU omhandler «*Planer og tiltak som alltid skal konsekvensutredes og ha planprogram eller melding*». De første delene omhandler kommuneplaner, regionale planer, reguleringsplaner og lignende, mens siste del sier «*c) Tiltak i vedlegg I som behandles etter andre lover enn plan- og bygningsloven*». Det overnevnte tiltaket er ikke listet opp i Vedlegg I og omfattes dermed ikke av denne paragrafen.

§ 7 i KU omhandler «*Følgende tiltak og planer etter andre lover skal alltid konsekvensutredes, men ikke ha melding: a) tiltak i vedlegg II som behandles etter energi-, vannressurs- eller vassdragsreguleringsloven b) planer og programmer etter andre lover som fastsetter rammer for tiltak i vedlegg I og II og som vedtas av et departement.*» Akvakultur er listet opp i Vedlegg II, men reguleres av fylkesmannen og akvakulturloven og skal ikke automatisk i seg selv konsekvensvurderes.

§ 8 i KU omhandler «*Følgende planer og tiltak skal konsekvensutredes hvis de kan få vesentlige virkninger etter § 10, men ikke ha planprogram eller melding: a) reguleringsplaner for tiltak i vedlegg II. Unntatt fra dette er reguleringsplaner der det konkrete tiltaket er konsekvensutredet i en tidligere plan og der reguleringsplanen er i samsvar med denne tidligere planen b) tiltak i vedlegg II som behandles etter en annen lov enn plan- og bygningsloven.*» Akvakultur er oppgitt i vedlegg II (punkt f) og er ikke regulert etter plan og bygningsloven. Tiltaket skal dermed vurderes om det må gjennomføres en KU etter § 10.

§ 10 i KU omhandler «*Kriterier for vurderingen av om en plan eller et tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn*».

I vurderingen av om en plan eller et tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, skal det ses hen til egenskaper ved planen eller tiltaket, jf. annet ledd og planen eller tiltakets lokalisering og påvirkning på omgivelsene, jf. tredje ledd. Det skal også i nødvendig grad ses hen til egenskaper ved virkninger nevnt i fjerde ledd.

Egenskaper ved planen eller tiltaket omfatter:

- a) størrelse, planområde og utforming
- b) bruken av naturressurser, særlig arealer, jord, mineralressurser, vann og biologiske ressurser
- c) avfallsproduksjon og utslipp
- d) risiko for alvorlige ulykker og/eller katastrofer.

Lokalisering og påvirkning på omgivelsene omfatter en vurdering av om planen eller tiltaket kan medføre eller komme i konflikt med:

- a) verneområder etter naturmangfoldloven kapittel V eller markaloven § 11, utvalgte naturtyper (naturmangfoldloven kapittel VI), prioriterte arter, vernede vassdrag, nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, objekter, områder og kulturmiljø fredet etter kulturminneloven
- b) truede arter eller naturtyper, verdifulle landskap, verdifulle kulturminner og kulturmiljøer, nasjonalt eller regionalt viktige mineralressurser, områder med stor betydning for samisk utmarksnæring eller reindrift og områder som er særlig viktige for friluftsliv
- c) statlige planretningslinjer, statlige planbestemmelser eller regionale planbestemmelser gitt i medhold av plan- og bygningsloven av 27. juni 2008 nr. 71 eller rikspolitiske bestemmelser eller rikspolitiske retningslinjer gitt i medhold av plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77.
- d) større omdisponering av områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsmål, samt reindrift eller områder som er regulert til landbruk og som er av stor betydning for landbruksvirksomhet
- e) økt belastning i områder der fastsatte miljøkvalitetsstandarder er overskredet
- f) konsekvenser for befolkningens helse, for eksempel som følge av vann- eller luftforurensning
- g) vesentlig forurensning eller klimagassutslipp
- h) risiko for alvorlige ulykker som en følge av naturfarer som ras, skred eller flom.

I vurderingen av om planen eller tiltaket kan få vesentlige virkninger og følgelig skal konsekvensutredes, skal det ses hen til virkningenes intensitet og kompleksitet, sannsynlighet for at virkningene inntreffer og når de inntreffer, varighet, hyppighet og mulighet for å reversere eller begrense dem, om virkningene strekker seg over landegrensene, samt samlede virkninger av forslaget til plan eller tiltak og andre eksisterende, godkjente eller planlagte planer eller tiltak.

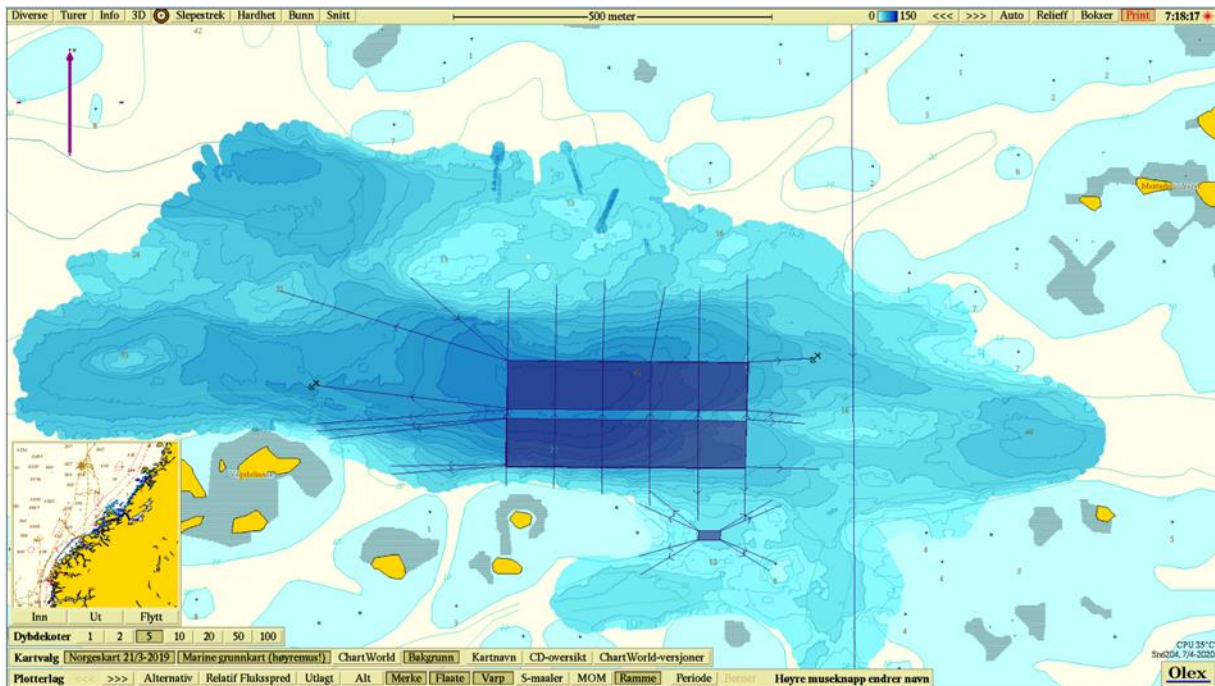
2. Beskrivelse av tiltaket

a) Størrelse, planområde og utforming

Tiltaksområdet ligger i Smøla kommune, Møre og Romsdal (figur 2.1). Selve tiltaket er planlagt å plasseres blant mange holmer og skjær sørøst for, nærmere bestemt i nærheten av Vågsholmen. Anlegget er tenkt å bestå av ti bur fordelt på to rekker orientert mot øst-vest. Det er et relativt grunt område på 10-30 meter, men akkurat under anlegget øker dybden til omtrent 50 meter (figur 2.2). Området er eksponert, men er delvis beskyttet av kystlinjen i nord, nord-øst.

Figur 2.1: Kart over anleggsplassering og området rundt. Kartet er orientert mot nord. Kartdatum WGS84.

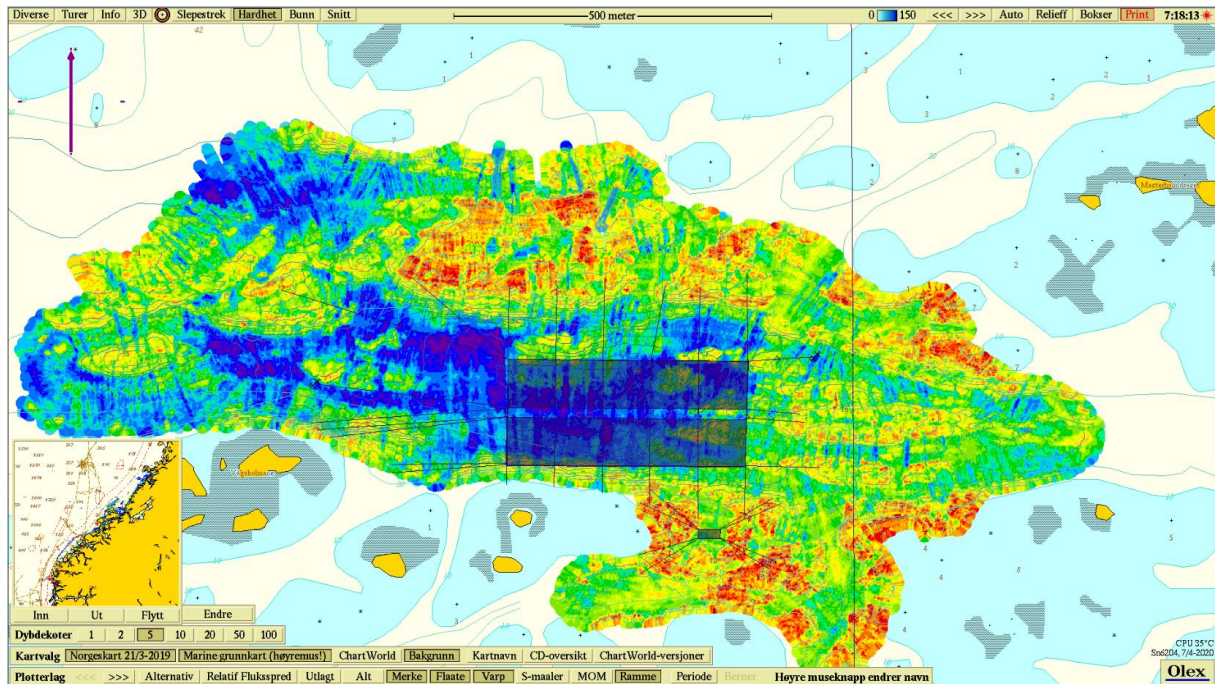

Figur 2.2: Kart over anleggsplassering og dybde. Kartet er orientert mot nord og mørkere blå representerer større dyp. Kartdatum WGS84.

Det er ingen bebyggelse i nærheten av området, med kun holmer og skjær som nærmeste landområdet. På landområdene består av berggrunn med relativt lav vegetasjon, i hovedsak lyngområder. Havbunnen viste at tiltaksområdet i hovedsak bestod sand og skjellsand og hadde en myk konsistens. (Havbrukstjenesten, 2016a).

Det er tidligere gjennomført miljøkartlegging (B-undersøkelse), strømmålinger og oppmåling av bunntopografi i området. B-undersøkelsen viste beste tilstandsverdi (Havbrukstjenesten, 2016a). Det har nylig også blitt gjennomført en C-undersøkelse (3 mars 2020), og resultatene vil gi dokumentasjon på bunnforholdene i resipienten før eventuell oppstart ved lokaliteten. Analysene av prøvene er per dags dato ikke ferdig analysert.

Målinger viste at hovedstrømsretningen på 5 og 15 meter var mot vest, med returstrøm i øst, men hovedstrømsretningen for spredning- og bunn dyp var mot øst (Havbrukstjenesten, 2016b). Gjennomsnitt strømhastighet for ble vurdert som sterk på 5 og middels sterk på 15m, mens strømhastighet ved spredningsdypet ble vurdert til gunstig med tanke på spredning av organisk materiale fra anlegget.

Figur 2.3: Kart over anleggsplassering og hardhetsmålinger av området rundt. Rødt og gult tilsvarer hardere bunnforhold, mens blått og lilla representerer mykere sediment (relativ hardhet).

Oppmålt bunntopografi viser noe hardere substrat sør og øst i området, mens det under anlegget og mor vest er mykere substrat (figur 2.3).

Nærmeste oppdrettsanlegg i drift er Solværet (27436) og Fjordprakken (32597) som begge ligger sør øst, hhv 7,3 km og 9,8 km for tiltaksområdet.

Det søkes om etablering av oppdrettsanlegg som skal produsere matfisk med MTB på 3900. Anlegget som består av 10 bur vil ta beslag på omtrent 0,063 km² i overflateareal, mens flåte utgjør omtrent 512 m² i overflateareal. På sjøbunn vil arealet være omtrent 0,28 km² (figur 2.4).

Figur 2.4: Kart over arealbruk for anlegget. Rødt areal indikerer overfalte areal. Grønt areal indikerer areal på sjøbunn. Kartet er orientert mot nord. Kartdatum WGS84.

b) Bruk av naturressurser

Tiltaket vil ikke benytte seg av naturressurser, foruten om at det er plassert i sjø med oppgitte arealer (figur 2.2).

c) Avfallsproduksjon og utslipp

Avfall og utslipp fra anlegget vil i hovedsak bestå av organisk materiale i form av forspill og fekalier. I tillegg kan det forekommende mindre utslipp fra vaskeprosesser hvor tang og andre fastgrodde marine arter spyles bort fra anlegget. Grunnet god spredningsstrøm i området, samt gode faunaforhold, er det ikke forventet at utslippene vil ha store konsekvenser i resipienten. Bunnforholdene vil jevnlig følges opp med prøver i henhold til NS9410 (2016), slik at en vil kunne utføre risikobaserte vurderinger fortløpende slik at organisk materiale akkumuleres i sedimentet over lengre tid.

Utslipp av prioriterte miljøgifter skal reduseres mest mulig og substitusjon for gitte kjemikalier og/eller metoder skal vurderes fortløpende. Utslipp av legemidler vil kun skje dersom legemidlet er rekvirert av autorisert veterinær eller fiskehelsebiolog og benyttet som foreskrevet. Utslipp fra akvakulturanlegget skal ikke føre til at kjemikalier, herunder legemidler over tid akkumuleres i sedimentene i mengder som overstiger miljøkvalitetsstandards for sediment fastsatt i eller i samsvar med vannforskriften. Viser

miljøundersøkelser at slike miljøkvalitetsstandarder overskrides vil bedriften iverksette tiltak for å redusere utslippene.

Diffuse utslipp fra landbasen, for eksempel avrenning fra lagerområder og områder for lossing/lasting, som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, vil bli begrenset så mye som mulig. Ved behov vil bedriften også gjennomføre tiltak som er egnet til å begrense miljøpåvirkningene av et eventuelt utslipp til grunn eller grunnvann. Eventuelt oljeholdig avløpsvann fra verksteder eller lignende skal renses tilfredsstillende i oljeavskiller eller tilsvarende renseenhet slik at utslippsgrenser overholdes. Ved behov for sanitæravløp vil dette skje i samsvar med kapittel 12 i avløpsforskriften og søknad skal sendes til kommunen.

Fôrlagring, dødfiskhåndtering, spyling, rengjøring og tørking av nøter samt annen virksomhet ved anlegget og landbasen vil ikke påføre omgivelsene urimelige luktulemper. Anlegget skal utformes og virksomheten drives slik at det ikke medfører nevneverdige støyulemper for omgivelsene. Anlegget skal utformes og virksomheten drives slik at lys benyttet på anlegget eller som vekstregulering, ikke medfører nevneverdige ulemper for omgivelsene.

Bedriften vil, så lang det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper, unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig vil innhold av skadelige stoffer i avfallet begrenses så mye som mulig. All håndtering av avfall (herunder farlig avfall) skal skje i overensstemmelse med gjeldende regler for dette.

Død fisk, avskjær og blodvann vil samles opp og konserveres omgående. Ensilasjetanker vil ha tilstrekkelig kapasitet, og være forsvarlig sikret mot utslipp til miljøet. Eventuelle ensilasjetanker på land vil et oppsamlingsarrangement som minst rommer tankens volum. Virksomheten vil i tillegg ha beredskap til å kunne håndtere massiv fiskedød.

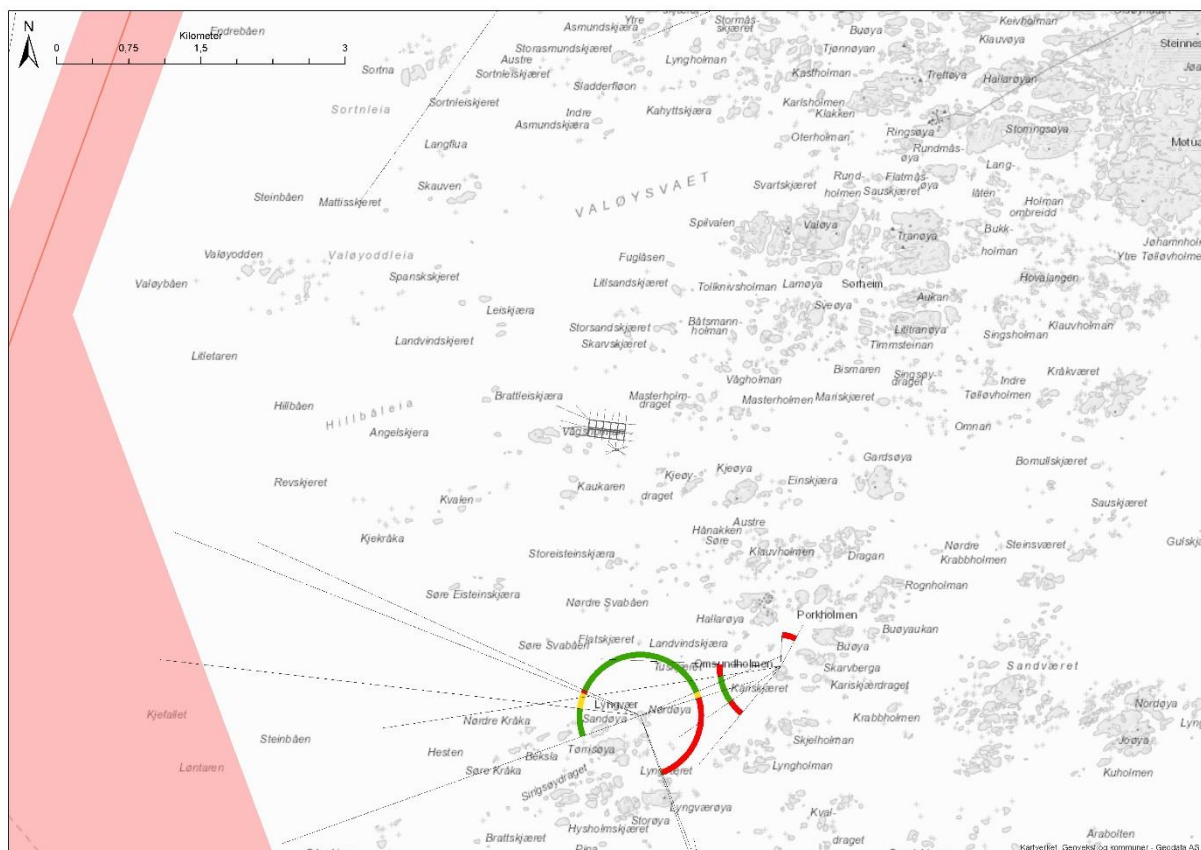
d) Risiko ulykker og/eller katastrofer

Tiltaket er plassert utenfor farled og i grønn sektor, og vil ikke komme i konflikt med sjøgående trafikk (figur 2.5). Anlegget vil merkes med bøyer og lys i henhold til gjeldende regelverk for å unngå påkjørsler og potensielle havari av anleggskonstruksjon eller møtende båter. Begrensningsområdet for ferdsel er 20 meter fra anleggets bøyer, mens det er fiskeforbud innenfor 100 meters avstand fra anleggets bøyer.

Det er ikke funnet noen områder med risiko for ras eller fare for større bølger som følge av ras og som kan påvirke anlegget direkte (se også kapittel 3h).

Anleggssertifisering etter NS9415 (2009) skal sikre at tiltaket er korrekt dimensjonert og sikrer mot fare for rømming og konstruksjonsfeil.

Bedriften vil gjennomføre en miljørisikoanalyse av virksomheten og vurdere resultatene fra denne i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft vil bli kartlagt. Miljørisikoanalysen vil bli dokumentert og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. I tillegg vil det gjennomføres en ROS-analyse hvor en dokumenterer sannsynlighet og konsekvens for uønskede hendelser.

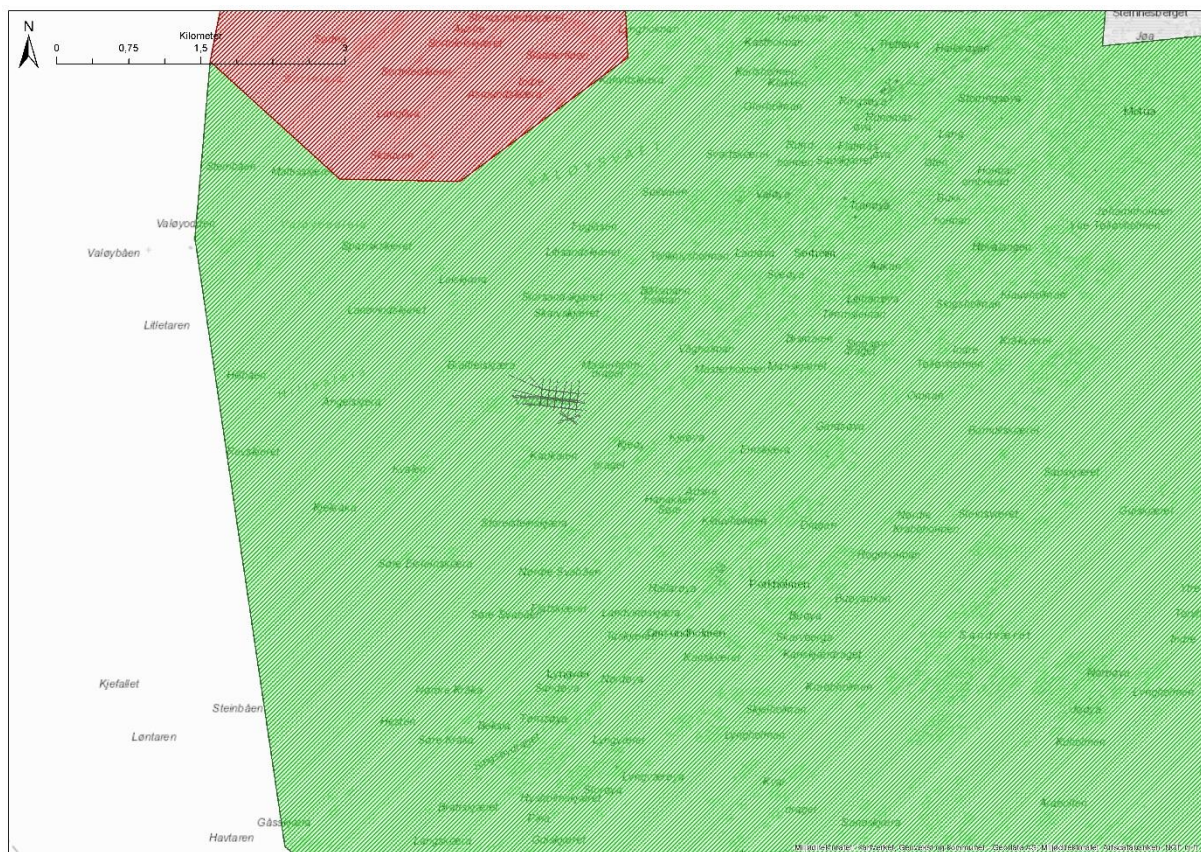

Figur 2.5: Kart over anleggsplassering, farled og lyktesektorer. Kartet er orientert mot nord. Kartdatum WGS84.

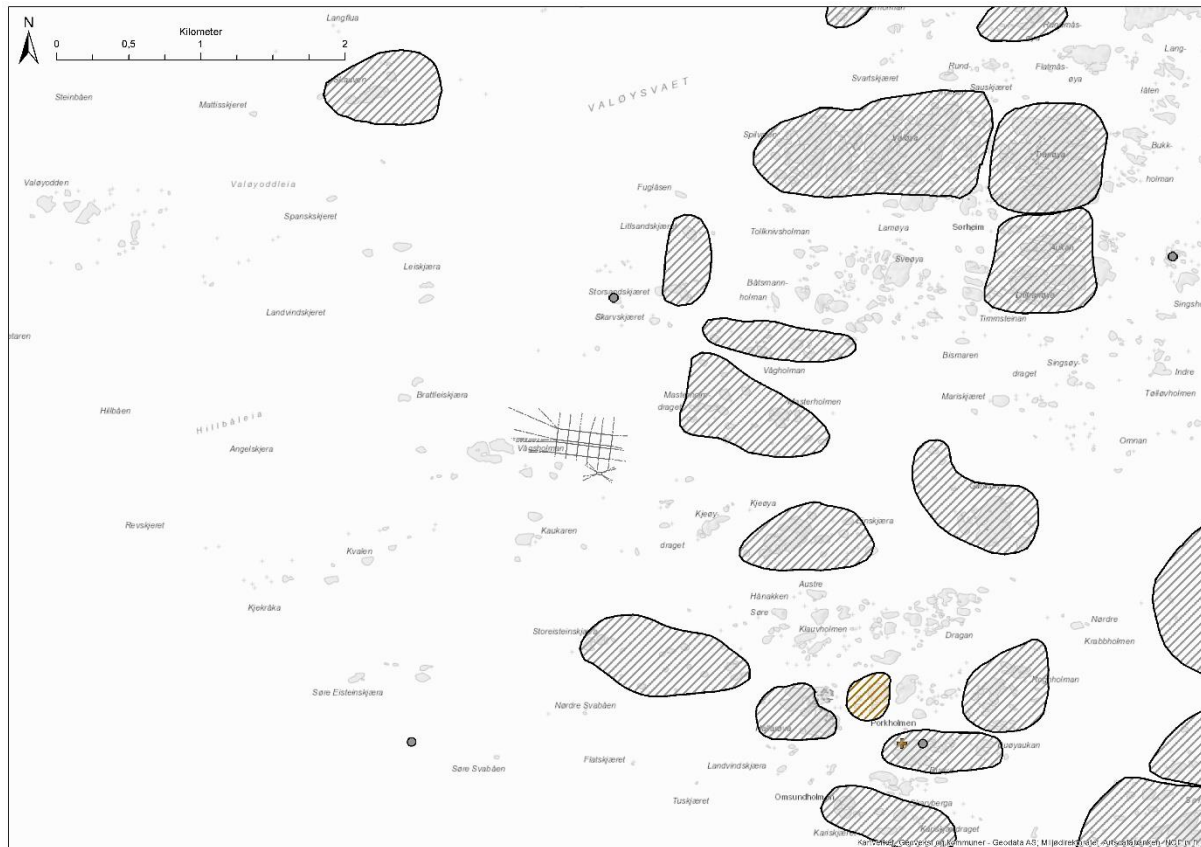
3. Mulig påvirkning eller konflikter med omgivelsene (§10)

a) Verneområder

Tiltaket ligger i et landskapsvernområde (Sør smøla VV00002731) (figur 3.1), og det er registrert arter av stor og særlig stor forvaltningsinteresse i nærheten av tiltaksområdet (figur 3.2). De fleste artene er fugler (svartbak, fiskemåke, topskarv, tyvjo, ærfugel og steinvender), men det er også en fiskeart, sild. Det er ikke registrert utvalgte naturtyper i tiltaksområdet, men omtrent 2 km sørøst er det registrert et område med Kystlynghei, Buøya (BN00101410). Området er kategorisert med «svært viktig» verdi (Naturbase, 2020). Tiltaksområdet er ikke i vernet vassdrag eller i en nasjonal laksefjord, og det er ikke registrert utløpspunkt for anadrom fisk i området.

Figur 3.1: Landskapsvernområde (grønn) og verneområde (rød) (Miljødirektoratet, 2020)

Figur 3.2: Arter av stor (brun) eller særlig stor (grå) forvaltningsinteresse (Miljødirektoratet, 2020)

Det er ingen objekter, områder eller kulturmiljø i tiltaksområdet, eller i området rundt (Naturbase, 2020).

b) Arter, naturtyper og landskap

Det er registrert truende arter (Teist og Makrellterne) i området (figur 3.3). Det er ikke registrert noen truede naturtyper i tiltaksområdet, men omtrent 2 km sørøst er det registrert et område med Kystlynghei, Buøya (BN00101410). Området er kategorisert med «svært viktig» verdi (Naturbasen, 2020).

Figur 3.3: Truede arter (artsdatabanken.no).

Ingen verdifulle landskap, kulturminner eller kulturmiljøer i selve tiltaksområdet, men omtrent 1 km øst for tiltaksområdet ligger Sør Smøla (KF00000223) som er definert som «verdifulle kulturlandskap» (figur 8) (naturbase, 2020).

Figur 3.4: Verdifulle landskap (naturbase, 2020)

Det er ikke registrert noen nasjonalt eller regionalt viktige mineralressurser i området (NGU, 2020), eller områder med stor betydning for samisk utmarksnæring eller reindrift (Lanbruksdirektoratet, 2020). Det er ikke registrert områder som er særlig viktige for friluftsliv (Naturbase, 2020).

f) Helsekonsekvenser

Det er vurdert til at anlegget, med tilhørende landbase, ikke vil gi vesentlig belastning av luft- eller lysforurensning, støy eller lukt. Anlegget vil benytte seg av dieselgenerator. Håndtering av død fisk, inkludert ensilasjon, vil skje i ett lukket system.

g) Vesentlig forurensning eller klimagassutslipp

Anlegget vil ikke medføre vesentlig økning i utslipp av klimagasser. Se også kapittel 2c og 2d.

h) Naturfare

Det er ikke registrert faresone eller risikosoner i området (NVE, 2020). Etablering av anlegget vil ikke gi økt risiko for ulykker, ras, skred eller flom (se også kapittel 2d).

4. Konklusjon

Tiltaket ligger i landskapsvernområde, men vil ikke gjøre inngrep på landareal. Bolter og ankerpunkt på fortøyninger vil festes under 6 meters dyp. Tiltaket ligger også i gyteområdet for torsk, og som et ledd i søknadsprosessen er Åkerblå engasjert til å gjennomføre gytefeltsundersøkelse i tiltaksområdet. I mars 2020 ble det hentet prøver fra området, samt referansestasjon, og endelig rapport er ikke ferdigstilt enda. Det er per dags dato lite forskning på effekten av oppdrettsanlegg i gyteområder, men Havforskningsinstituttet har en pågående studie i Smøla og Aura kommune. De har innenhet data over 4 år for å kartlegge eventuell effekt fra oppdrettsanlegg på torsk, og har så langt ikke kunne konkludere hvorvidt oppdrettsanlegg har en effekt på gyteadferd og oppvekstområder for torsk i disse områdene (Meeren, 2019).

Tiltaket er ellers ikke i store konflikter med andre interesser eller til skade for miljøet. Etter vår vurdering er det ikke nødvendig med en konsekvensutredning. Eventuell utslipp vil følges opp i henhold til gjeldende regelverk.

5. Kilder

Lovdata (2019) *Forskrift om konsekvensutredninger*, hentet 18.03.2020 fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-21-854/%C2%A71#%C2%A71>

Meeren, T (2019) *Undersøkelser av gyte- og oppvekst-områder for tosk i Smøla og Aura kommune våre og høsten 2018*. Rapport fra Havforskningen 2019-26

Miljøstatus (2020) *Nasjonale laksevassdrag og laksefjorder*, hentet 24.03.2020 fra <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/ferskvann/laks/nasjonale-laksevassdrag-og-laksefjorder/>

Miljødirektoratet (2020) Laksekart WMS <https://laksekartogc.fylkesmannen.no/wms.ashx?service=wms&version=1.1.1&request=getcapabilities>

NVE (2020) Naturfare WMS <https://gis3.nve.no/map/services>

Kristiansund Kommuneplan (2020) hentet 23.03.2020 fra <https://geoinnsyn3.nois.no/geoinnsyn/#?project=Kristiansund&application=gi3orkide&guid=66ef6f97-eb3c&layers=1021,1020,1019,1018,1017,8011&zoom=13&lat=6997871.66&lon=443511.11¶ms=10000000000>

Havbrukstjenesten AS (2016a) *B-undersøkelse for Brattleira*. S.1-12

Havbrukstjenesten AS (2016b) *Strømrapport, Måling av overflate, dimensjonering, sprednings- og bunnstrøm ved Brattleia i februar – mars 2016* S. 1-52

Naturbase (2020) Kulturminner, Friluftslivområder, Verneområder, Naturtyper, Kulturlandskap <https://kart.naturbase.no/>

Artsdatabanken (2020) *Truede arter* hentet 24.03.2020 fra [https://artskart.artsdatabanken.no/app/#map/141687,7017717/12/background/greyMap/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Categories%22%3A%5B14%2C13%2C12%5D%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22BoundingBox%22%3A%22POLYGON%20\(\(137487.484375%207015469.1484375%2C145886.515625%207015469.1484375%2C145886.515625%207019964.8515625%2C137487.484375%207019964.8515625%2C137487.484375%207015469.1484375\)\)%22%2C%22Style%22%3A1%7D](https://artskart.artsdatabanken.no/app/#map/141687,7017717/12/background/greyMap/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Categories%22%3A%5B14%2C13%2C12%5D%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22BoundingBox%22%3A%22POLYGON%20((137487.484375%207015469.1484375%2C145886.515625%207015469.1484375%2C145886.515625%207019964.8515625%2C137487.484375%207019964.8515625%2C137487.484375%207015469.1484375))%22%2C%22Style%22%3A1%7D)

NS9410 (2016) Miljøovervåking av bunnpåvirkning fra marine akvakulturanlegg, Norsk Standard 36s.

NS9415 (2009) Flytende oppdrettsanlegg - Krav til lokalitetsundersøkelse, risikoanalyse, utforming, dimensjonering, utførelse, montering og drift, Norsk Standard 108s.

Vann-nett (2020) Vannforekomster. Hentet 23.03.2020 fra <https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/0303011100-C> og <https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/0303010400-C>